

Nauczyciel religii w szkole

1. Nauczyciele religii to osoby posiadające wykształcenie merytoryczne, psychologiczno-pedagogiczne i dydaktyczne. Już na poziomie formacji akademickiej realizują ministerialny standard kształcenia nauczycieli (dotyczy to również księży kończących seminaria duchowne). Także w dalszej pracy rozwijają umiejętności i kompetencje na tych samych zasadach, co nauczyciele innych przedmiotów, o czym świadczy choćby awans zawodowy uzyskiwany wg przepisów oświatowych. O ile wielu nauczycieli innych przedmiotów kończy swój rozwój na uzyskaniu stopnia awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego, o tyle nauczyciele religii w dalszym ciągu podlegają formacji. Obliguje ich do tego diecezjalny referat katechetyczny (dotyczy to zarówno formacji dydaktyczno-metodycznej, jak i duchowej).

2. System szkoleń diecezjalnych, któremu podlegają nauczyciele religii, coraz częściej powiązany jest z ofertą szkoleń lokalnych centrów i ośrodków doskonalenia nauczycieli. W tych placówkach pełnią też rolę doradców metodycznych, czyli po spełnieniu wymagań kwalifikacyjnych z racji dorobku i doświadczenia wspierają innych nauczycieli religii (i nie tylko, ponieważ oferowane przez nich szkolenia mają czasem taki charakter, że korzystają z nich także nauczyciele innych przedmiotów).

3. Nauczyciele religii podpisują umowę z dyrektorem szkoły i realizują obowiązki określone w tej umowie. Poza wykonywaniem obowiązków typowych dla tego zawodu, jak wypełnianie dokumentacji, dyżury na przerwach, udział w posiedzeniach radach pedagogicznych, zespołów wychowawczych czy realizacja planu wychowawczo-profilaktycznego szkoły, włączają się w pracę szkoły na różnych płaszczyznach. Prowadzą koła zainteresowań, sprawują opiekę nad samorządem, organizują akcje charytatywne i koordynują współpracę szkoły ze środowiskiem lokalnym. Inspirują uczniów do aktywności pozaszkolnych, co pozytywnie wpływa na jak ważne dziś rozwijanie umiejętności społecznych dzieci i młodzieży. O ile lekcje religii koncentrują się na przekazie wiedzy i umiejętności, o tyle dodatkowa – szkolna i pozaszkolna działalność nauczycieli religii sprzyja przekładaniu teorii na praktykę i kształtowaniu postaw. Dzieje się tak w przypadku m.in. szkolnych kół Caritas czy wszelkich wolontariatów, w ramach których dzieci i młodzież uczą się dostrzegać wokół osoby w potrzebie i wspierać je własną działalnością.

4. Często wykształcenie nauczycieli religii pozwala na nauczanie więcej niż jednego przedmiotu. W ostatnich latach wiele osób mających kwalifikacje do nauczania np. historii, języka polskiego lub języków obcych odbywało studia podyplomowe z teologii, by móc nauczać także religii.

5. Ważnym wymiarem pracy nauczycieli religii jest wspieranie uczniów zdolnych poprzez rozpoznawanie talentów i oferowanie szerokiego wachlarza konkursów odpowiadających zdolnościom – konkursów plastycznych, literackich, wokalnych, konkursów wiedzy, w tym również tak zwanych kuratorskich, czyli punktowanych przy rekrutacji do szkół ponadpodstawowych. Dla uczniów szkół średnich organizowana jest Olimpiada Teologii Katolickiej, do której w bieżącym roku szkolnym przystąpiło na pierwszym etapie około 10.000 uczniów. Nie można dyskryminować uczniów, których zainteresowania wiążą się z tym obszarem wiedzy. Zwłaszcza, że wśród nich są też osoby, które po maturze wybiorą studia teologiczne.

6. Inną ważną rolą nauczycieli religii jest zaangażowanie na rzecz uczniów o tzw. specjalnych potrzebach edukacyjnych, a w zasadzie – jak mawiają „samorzecznicy” – o własnych potrzebach edukacyjnych. Już same przekonania i inspirowanie się Osobą Jezusa każe ze szczególną troską odnosić się do osób, które potrzebują wsparcia w różnych obszarach. Nauczyciele religii włączają się w opracowywanie dokumentów niezbędnych do pracy z uczniem o własnych potrzebach – wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania ucznia, indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych, opracowują dostosowania wymagań edukacyjnych odpowiednio do rozpoznanych mocnych i słabych stron ucznia, zgodnie z zaleceniami płynącymi np. z orzeczeń czy uwzględniając opinie poradni psychologiczno-pedagogicznych. Można wręcz stwierdzić, iż czasem na tym tle doświadczają pewnej dyskryminacji, co zgłaszają w wydziałach katechetycznych czy podczas szkoleń, gdy np. chcą włączyć się opracowanie dokumentacji, jednak nie zaproszono ich za posiedzenie zespołu wychowawczego lub otrzymują gotowe dokumenty do podpisu bez możliwości redagowania ich. W tym miejscu warto podkreślić, że czasem to właśnie lekcja religii jest tą, na której uczeń z orzeczeniem znajduje przestrzeń do bezpiecznego funkcjonowania (warto w ten sposób spojrzeć na niższą frekwencję w niektórych klasach – można tam rozpoznać trudności, z którymi zmagają się uczniowie – dostrzec coś, czego nie widzieli inni nauczyciele).

Od powrotu religii do szkół w 1990 roku mówiono o znaczeniu tego przedmiotu dla przezwyciężenia stresogennego charakteru szkoły. Ten argument pozostaje aktualny, czego doświadczają często nauczyciele religii, obdarzani przez uczniów zaufaniem. Wyrazem tego jest zapraszanie na wycieczki w roli dodatkowych opiekunów, dzielenie się z nimi trudnymi sprawami dotyczącymi klasy z prośbą o wstawiennictwo lub pomoc w rozwiązaniu problemów. Nawet uczniowie, którzy nie są zapisani na religię, potrafią przychodzić na te lekcje.

7. Obecność nauczycieli religii w gronie pedagogicznym to również wartość dla współpracy środowisk wychowawczych. Jako osoby zaangażowane także w parafii, przyczyniają się do reprezentowania szkół w lokalnych społecznościach. Mają też nieco szerszy ogląd sytuacji uczniów, zatem potrafią rozpoznawać przyczyny niepowodzeń szkolnych – zwłaszcza ekonomiczno-społeczne, jak również mogą pełnić rolę swoistych mediatorów pomiędzy rodziną a szkołą.